

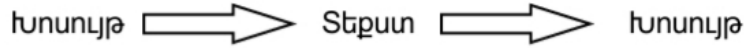
**ԷՄԱՆՈՒԵԼ ՄԱԿՐՈՆԻ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԽՈՍՈՒՅԹԻ
ԱՌԱՆՁՆԱՀԱՏԿՈՒԹՅՈՒՆՆԵՐԻ ՇՈՒՐՋ**

Սույն հոդվածում քննության են առնվում Ֆրանսիայի նախագահ Էմանուել Մակրոնի քաղաքական ելույթները: Հոդվածի նպատակն է վերհանել քաղաքական գործչի խոսքին բնորոշ հիմնական գծերը: Ուսումնասիրությունն իրականացվում է նախագահի չորս ելույթների հիման վրա՝ հաշվի առնելով ելույթների փաստարկային ներուժը, բառակազմը և ոճական բաղադրիչը:

Վերլուծությունից պարզ է դառնում, որ փաստարկումը մեծ կարևորություն է ձեռք բերում խոսույթի տվյալ տեսակի համատեքստում. ընդգծվում է փաստարկման դերը լսարանին համոզելու գործում: Կարևորվում են ելույթներում մի շարք գաղափարներ առաջ քաշելու նպատակով գործածված եզրույթները: Ինչ վերաբերում է ելույթների ոճական բաղադրիչին, քաղաքական գործչի խոսքին բնորոշ առանձնահատկություններից է ոճական հնարների գործածությունը, որի օգնությամբ խոսքը դառնում է առավել տպավորիչ և կենդանի:

Բանալի բառեր. քաղաքական խոսույթ, Էմանուել Մակրոն, փաստարկում, ներակայում, բառակազմ, ոճական հնար

Ժամանակակից աշխարհաքաղաքական իրադարձությունների համատեքստում առանձնահատուկ կարևորություն է ձեռք բերում «քաղաքական խոսույթ (դիսկուրս)» եզրույթը: «Արդի հայերենի բացատրական բառարանում» խոսույթ եզրույթի բացատրությունը հետևյալն է. «տվյալ հաղորդակցման պահին ասածը, լեզվի իրական դրսևորումը կազմող խոսք» /Աղայան, 1976/: Տեքստ և խոսույթ հասկացությունները դիտարկվել են մի շարք լեզվաբանների կողմից: Խոսույթը ներկայացվում է իբրև խոսքի գործարկման ընթացք /Brown, Yule, 1983/: Տվյալ դեպքում, տեքստը այդ ակտիվ գործարկման ընթացքի պասիվ արդյունքն է: Սակայն հարկ է նաև նշել, որ «ցանկացած տեքստ կարդալիս կամ վերարտադրելիս վերածվում է դիսկուրսի» /Գասպարյան, Մաթևոսյան, 2018: 7/: Նկատի առնելով վերը շարադրվածը՝ կարելի է նշել, որ տեքստ և խոսույթ հասկացությունները փոխկապակցված են, և այս համատեքստում նշյալ կապը կարելի է ներկայացնել հետևյալ գծապատկերի միջոցով, որն արտահայտում է տեքստի՝ խոսույթի վերածվելու գաղափարը:

Գծապատկեր 1

Խոսքը քաղաքական գործիչների համար հաջողության հասնելու լավագույն միջոցներից է. այն կարելի է համարել քաղաքական գործչի զինանոցի բաղկացուցիչ տարր: Արդյունավետ խոսքը կարևորագույն նշանակություն ունի քաղաքականության մեջ: Ճիշտ ընտրված բառակազմը, հնչերանգը, ինչպես նաև մի շարք արտալեզվական գործոններ կարող են ապահովել քաղաքական գործչի հաջողությունը: Եվ բոլորովին էլ պատահական չէ, որ ֆրանսերենում *parlement* (խորհրդարան) եզրույթը ծագել է *parler* (խոսել) բայից: Հարկ է նշել, որ խոսքի այս տեսակը վերաբերում է հասարակության բոլոր շերտերին (օր. երդմնակալության ելույթի ժամանակ երկրի նախագահը նախանշում է առանցքները, որոնք լինելու են իր՝ որպես երկրի ղեկավարի ուշադրության կենտրոնում. խոսքն ուղղված է պետության բոլոր քաղաքացիներին): Այս առիթով Քրիստիան լը Բարը նշել է. «Բոլոր քաղաքացիները կարող են արտահայտվել, քաղաքական են այն խնդիրները, որոնք վերաբերում են բոլորին, փաստարկումը պետք է հիմնված լինի բանականության վրա» /le Bart, 1998: 13/:

Քաղաքական խոսույթի հիմնական բնութագրիչ գծերից մեկը փաստարկային ներուժի առկայությունն է՝ նպատակադրված լինելով փոխելու լսարանի կարծիքը հոգուտ խոսողի: Իր խոսքում գործածելով բազմազան փաստարկներ՝ քաղաքական գործիչը փորձում է լինել առավել համոզիչ՝ ազդեցություն թողնելով խոսակցի և լայն իմաստով՝ լսարանի վրա: Եվ ինչպես նշել է անվանի լեզվաբան Դյուկրոն, բառերն ազդեցություն գործելու հնարավորություն են ընձեռում /Ducrot, 1984 : 179/: Խոսող-խոսակից փոխհարաբերության համատեքստում փոխադարձ ազդեցության մասին նշել է նաև Կերբրա-Օրեկիոնին: Ըստ հեղինակի՝ խոսքային գործունեությունը ենթադրում է հաղորդակցություն, այսինքն՝ խոսքի փոխանակում: Այդ փոխանակումն առաջ է բերում որոշակի փոփոխություն. հաղորդակցվողների միջև տեղի է ունենում փոխադարձ ազդեցություն՝ փոխներգործություն /Kerbrat-Orecchioni, 1996: 17/: Քաղաքական խոսույթը միջգիտակարգային երևույթ է, քանզի վերջինիս ուսումնասիրությունը չի սահմանափակվում սոսկ մեկ գիտակարգի շրջանակներով, այլ ընդհակառակը՝ խոսույթի այս տեսակը կարելի է ուսումնասիրել լեզվաբանության, քաղաքագիտության, սոցիոլոգիայի, հոգեբանության տեսանկյունից:

Կարևորելով համոզելու գործոնը՝ հույն փիլիսոփա Արիստոտելը տարբերակել է փաստարկման երեք կարևորագույն բաղադրիչ՝ հռետորի կերպարը, նրա հեղինակությունը (l'ethos), զգացմունքային տարրը, երբ հռետորը խոսքի միջոցով որոշակի ազդեցություն է թողնում լսարանի վրա (le pathos), և տրամաբանական կողմը, որն ինքնին վերաբերում է խոսքին՝ հաշվի առնելով փաստարկային ներուժը (le logos) /Aristote, 1991/: Արիստոտելյան տեսությունը հիմք ընդունելով՝ բազմաթիվ գիտնականներ շարունակում են ուսումնասիրել փաստարկումը: Պերելմանը կարծում է, որ փաստարկների միջոցով համոզելու գործում կարևոր են հռետորի անձը, խոսքը: Որպես ամբողջություն՝ այս ամենն էականորեն ազդում է ձևավորվելիք կարծիքի վրա: Հռետորի խոսքով է, որ լսարանի ընկալման մեջ ձևավորվում է հռետորի կերպարը /Perelman, 1977/: Ըստ Ամոսիի՝ հռետորի անձը (l'ethos), որպես միջգիտակարգային հասկացույթ, մի շարք գիտաճյուղերի խաչմերուկում է՝ ճարտասանություն, գործաբանություն, ոլորտների սոցիոլոգիա /Amossy, 1999: 127/: Հեղինակը նշում է, որ խոսքի արդյունավետությունն անմիջականորեն կախված է հռետորի հեղինակությունից, և հռետորի կերպարը մեծ նշանակություն ունի հաջողության հասնելու գործում /Amossy, 2000: 63/: Առանձնապես կարևոր է, թե սեփական անձի ինչպիսի պատկեր է ցույց է տալիս հռետորը կոնկրետ իրավիճակում՝ իր հանպատրաստից կամ նախապատրաստված խոսքով /Amossy, 2010: 27/: Իրենց հերթին Պերելմանը և Օլբրեխտ-Տիտեկան կարևորում են լսարանի կարծիքը հռետորի մասին: Նրանք ընդգծում են, որ կարևոր չէ իմանալ, թե ինչ կարծիք ունի հռետորը սեփական անձի մասին, այլ այն, թե ինչ տպավորություն է նա թողնում լսարանի վրա /Perelman et Olbrechts-Tyteca, 2008: 31/:

Դոմինիկ Մենգընոյի կարծիքով, խոսույթի ցանկացած տեսակում հարկ է հաշվի առնել տարածական և ժամանակային բաղադրիչները /Maingueneau, 1998: 52/: Հատկանշական է, որ քաղաքական գործընթացների տարբեր փուլերում քաղաքական գործչի ելույթները չունեն նույն բովանդակությունը: Ինչ վերաբերում է տարածական բաղադրիչին, քաղաքական խոսքը տարբեր վայրերում նույնպես բազմազան դրսևորումներ է ստանում:

Սույն հոդվածում քննության են առնվում Էմանուել Մակրոնի քաղաքական ելույթների առանձնահատկությունները՝ փաստարկային ներուժի, գործածված բառակազմի և ոճական հնարների տեսանկյունից: Նախ դիտարկենք ներակայումը, քանզի այն տվյալ խոսույթի բնութագրիչներից է: Ներակայումը քաղաքական խոսույթին բնորոշ է այն առումով, որ նշյալ խոսույթի հիմնական նպատակը լսարանին

համոզելն է, իսկ այդ նպատակին հասնելու համար քաղաքական գործիչները որոշ գաղափարներ խոսույթում արտահայտում են ներակա: Արտակայումը ներառում է խոսքի արտաքին կողմը, մինչդեռ ներակայման դեպքում գործ ունենք խոսքի «գաղտնի» կողմի հետ: Ներակա կերպով որոշ գաղափարներ ներառելիս խոսքի ձևակերպումը թույլ է տալիս որոշակիորեն խուսափել դրանք արտաբերելու պատասխանատվությունից: Հենց այս մասին է նշում Դյուկրոն՝ առանձնացնելով ներակայման գոյության երկու պատճառ: Առաջինը վերաբերում է բառերին, որոնց արտաբերումը կարող է վիրավորել խոսակցին: Երկրորդ պատճառը հնարավոր վեճերից խուսափելն է /Ducrot, 1997: 5-6/: Ուստի, երբեմն հարկ է ձևակերպել մտքերն այնպես, որ դրանց ներակա իմաստն արտահայտվի առանց ուղղակիորեն արտաբերվելու:

Les Français ont choisi, vous l'avez rappelé, le 7 mai dernier, l'espoir et l'esprit de conquête /**Discours d'investiture d'Emmanuel Macron, 15 mai 2017**/.

Երդմնակալության ելույթի տվյալ հատվածում նախագահը ներակա կերպով փաստարկում, ընդգծում է ընտրությունների կարևորությունը: Ընտրության միջոցով է, որ քաղաքացիներն արտահայտում են փոփոխությունների ցանկություն և կամք: Նախագահի պաշտոնում իր ընտրությունը Մակրոնը համարում է լավագույն ապագայի հույսի երաշխիք:

Pour cela, la Francophonie ne doit pas être un club convenu, un espace fatigué. Cela doit être le lieu d'une reconquête, d'un combat en profondeur et d'une solidarité qui nous lie /**Discours d'Emmanuel Macron au Sommet de la Francophonie à Érévan, 11 octobre 2018**/.

Ֆրանկոֆոնիայի զագաթնաժողովում Մակրոնի ելույթի վերոնշյալ հատվածը նորովի է մեկնաբանում Ֆրանկոֆոնիան՝ որպես վերանվաճումների, պայքարի և համերաշխության տարածք: Ներակայման համատեքստում նշյալ հատվածը ներառում է հետևյալ ենթադրյալը. անհրաժեշտ է գործել նվաճումներ գրանցելու համար:

Aucun pays ne se sortira seul de cette épreuve. La coopération internationale peut être difficile, mais elle est objectivement impérative /**Discours d'Emmanuel Macron à l'Assemblée générale des Nations unies, 22 septembre 2020**/.

ՄԱԿ-ի Գլխավոր ասամբլեայի 75-րդ նստաշրջանի ընթացքում Մակրոնն իր ելույթում նշում է միջազգային համագործակցության անհրաժեշտությունը: Նախագահն ընդգծում է, որ համագործակցությունը կարող է լինել դժվար, և mais կապակցող միավորի միջոցով փաստարկում, որ այն հրամայական է համավարակի հաղթահարման գործում: Ենթադրյալը հետևյալն է. նախագահը պատրաստ է համագործակցության:

Mais c'est la solution la plus adaptée pour freiner le virus tout en préservant l'éducation et donc l'avenir de nos enfants /**Allocution d'Emmanuel Macron, 31 mars 2021**/.

Համավարակով պայմանավորված դասապրոցեսի վերակազմակերպումը կամ ուղղակի ասած՝ ուսումնական հաստատությունները որոշ ժամանակով փակելը, Ֆրանսիայի նախագահը համարում է լավագույն լուծումը տվյալ պայմաններում: Մակրոնն ընդգծում է կրթության դերը ապագայի կերտման համատեքստում՝ ներմուծելով *donc* կապակցորդը: Քաղաքական խոսույթի հիմնական առանձնահատկություններից է կապակցորդների առկայությունը, որն ապահովում է լսարանին համոզելու գործառույթը: Կապակցորդների վերլուծությունն առանձնակի կարևորություն է ձեռք բերում փաստարկային ներուժի տեսանկյունից: Դիտարկենք հետևյալ օրինակները:

Nous l'avons fait en conscience **parce que** nous croyons dans cet investissement, pour les jeunes enfants et les adolescents qu'est l'éducation /Macron, 31 mars 2021/.

Դասապրոցեսի վերակազմակերպման անհրաժեշտությունը փաստարկելու համար Մակրոնն իր ելույթում գործածում է *parce que* կապակցորդը՝ ընդգծելու կրթության կարևորությունը:

Je convaincrâi nos patriotes que la puissance de la France n'est pas déclinante, **mais** que nous sommes à l'orée d'une extraordinaire renaissance, **parce que** nous tenons entre nos mains tous les atouts qui feront et qui font les grandes puissances du XXI siècle /Macron, 15 mai 2017/.

Նախ և առաջ, ի լրումն նախադասության առաջին մասում արտահայտված գաղափարի՝ նախագահը, ներմուծելով *mais* շաղկապը, նշում է՝ Ֆրանսիան բացառիկ վերածնունդ կապրի: Նշյալ գաղափարը փաստարկելու համար Մակրոնը գործածում է *parce que* կապակցորդը՝ ընդգծելով՝ մեծ տերություն լինելու համար Ֆրանսիան ունի բոլոր հաղթաթղթերը:

Mais nous avons tous et toutes une exigence contemporaine à porter, une ambition à porter... celle de la jeunesse, **car** c'est la force de la Francophonie /Macron, 11 octobre 2018/.

Տվյալ հատվածում *car* կապակցորդի միջոցով ընդգծվում է երիտասարդության դերը: Նախագահը նշում է՝ այն Ֆրանկոֆոնիայի ուժն է:

Ils attendent de nous que nous nous engagions et que nous construisions des réponses concrètes, ensemble. **Car** cette crise, sans doute plus que toute aucune autre, impose la coopération, impose d'inventer de nouvelles solutions internationales /Macron, 22 septembre 2020/.

Car կապակցորդի օգնությամբ նախագահը իր խոսքի մեկ այլ հատվածում առաջ է քաշում համագործակցության գաղափարը. ճգնաժամը

հաղթահարելու համար անհրաժեշտ է գործել միասնաբար, նախաձեռնել միասին:

Վերլուծելով Մակրոնի նշյալ չորս ելույթներում գործածված բառակազմը՝ կարելի է նշել հետևյալ առանձնահատկությունները.

Երդմնակալության ելույթում նախագահը նշում է համընդհանուր մեկնարկի կարևորությունը (**se donner collectivement un élan**): Ունենալով մեծ ներդրում համաշխարհային մակարդակում՝ Ֆրանսիան աշխարհին ուսուցանել է կարևորագույն արժեքներ, որոնք այսօր էլ անհրաժեշտ են (**l'audace de la liberté, l'exigence de l'égalité, la volonté de la fraternité**): Նշյալ ելույթի տեքստում առանձնահատուկ տեղ են զբաղեցնում նորարարությանը և աշխատանքին վերաբերող եզրույթները (**renaissance, création, innovation, travail, entreprise, initiative**): Անհրաժեշտ է նոր թափ հաղորդել Եվրոպային, ամրապնդել ազգային համերաշխությունը: Այս գաղափարներն արտահայտելու համար նախագահը գործածում է հետևյալ եզրույթները (**refondé, réinventé, fortifié, renforcé, réconforté, relancé**):

Ֆրանկոֆոնիայի 17-րդ գագաթնաժողովի ժամանակ մակրոնյան ելույթում առանձնակի դեր ունեն **réinventer, réinvention, reconquérir** և **(re)conquête** եզրույթները, որոնց օգնությամբ քաղաքական գործիչը նորովի է մեկնաբանում Ֆրանկոֆոնիան:

Réinventer (Ré)invention	Reconquérir (Re)conquête
<p>...cette vision que chaque jour elle réinvente...</p> <p>...réinventer le multilatéralisme...</p> <p>...car elle est constamment à réinventer...</p> <p>...reconquérir, réinventer cet espace de langue et de valeurs...</p> <p>...et qui se réinvente à chaque instant... ...notre exigence devra être...de réinventer notre Francophonie...</p> <p>...le lieu d'une réinvention permanente...</p> <p>...c'est une terre d'inventions...</p>	<p>...la Francophonie doit reconquérir la jeunesse...</p> <p>...reconquérir, réinventer cet espace de langue et de valeurs...</p> <p>...la langue d'une conquête ou d'une reconquête..</p> <p>...un symbole d'avenir, de reconquête... ...un agenda de conquête ou de reconquête...</p> <p>...le lieu d'une reconquête...</p> <p>...c'est une terre...de conquêtes...</p>

Աղյուսակ 1

Մակրոնի՝ ՄԱԿ-ի Գլխավոր ասամբլեայի 75-րդ նստաշրջանում ներկայացված ելույթի տեքստում գերակշռում է **bâtir-construire** հոմանշային

զույգի գործածությունը: Արդյունքում կազմվում են փոխաբերություններ, որոնց հիմքում «կառուցելու» պատկերն է:

(Re)bâtir	(Re)construire
bâtir la paix rebâtir un nouvel ordre bâtir des solutions nouvelles bâtir dans la durée un cadre d'action utile bâtir les nouvelles grammaires bâtir un agenda d'actions concrètes	que nous construisions des réponses construire l'initiative l'énergie de construire ...des solutions construire des alliances nouvelles construire des solutions rapides construire ...les fondations d'un nouveau consensus contemporain la France veut reconstruire ...les fondements de l'ordre international

Աղյուսակ 2

Տվյալ ելույթի վերջին պարբերությունն առանձնանում է **հավատալ, նախաձեռնել, գործել** և նման այլ բայերի գործածմամբ (*croire, affirmer, favoriser, agir, s'engager, vivre, faire, être prêt, compter*), ինչպես նաև **աշխատանք, առաջընթաց, վերակառուցում** գոյականների ընդգծմամբ (*travail, reconstruction, droits de l'homme, égalité, progrès, liberté, promesse, sincérité, courage, solidarité, vies*): Տվյալ եզրույթների կիրառումը լսարանի մոտ արթնացնում է ապագայի հանդեպ հույս, դժվարությունների հաղթահարման (համավարակ) գործում հաջողության գրանցման կամք: Ֆրանսիացիներին ուղղված ելույթում նախագահ Մակրոնը հայտնում է նոր սահմանափակումների մասին, որոնք կնվազեցնեն կորոնավիրուսի տարածումը: Նշյալ ելույթի տեքստը հազեցած է վիրուսին, մեկուսացմանը հարող բառակազմով (*virus, épidémie, vague, vaccin, injection, dose, freiner, se confiner, soigner, se faire tester, couvre-feu, reconfinement, restriction*): Ելույթի տեքստի ուսումնասիրությամբ առանձնացրել ենք հետևյալ դարձվածային միավորները, որոնք յուրահատուկ ոճ են հաղորդում ելույթին՝ այն դարձնելով առավել պատկերավոր: Ներքոնշյալ դարձվածային միավորների բացատրություններն ու հայերեն համարժեքները կարելի է գտնել «Դարձվածքների և արտահայտությունների ֆրանսերեն-հայերեն բառարանում» /Բարլեզիզյան, 2018/:

...et essayer de **faire le point sur** l'épidémie...

Faire le point – dresser le bilan d'une situation, mesurer le positif et le négatif.
 Ի մի բերել՝ ամփոփել դրականն ու բացասականը

...alors nous **verrons le bout du tunnel**...

Le bout du tunnel – la fin d'une période, d'une situation difficile, sombre. Թունելի՝ գետնուղու ծայրը, դժվարին ժամանակահատվածի՝ իրավիճակի ավարտը, վերջը

...N'oublions pas que depuis un an **ils sont sur le pont**...

Être sur le pont – être à son poste, prêt pour l'action. Իր տեղում լինել՝ պատրաստ գործելու

...qui, secteur public comme secteur privé, agissent **main dans la main**...

La main dans la main - en se donnant la main, en parfait accord /Dictionnaire Larousse/ - Միասին, ձեռք ձեռքի տված:

Մակրոնը, սեփական ելույթներում կիրառելով **je** և **nous** անձնական դերանունները, փորձում է ազդեցություն թողնել լսարանի վրա: Ինչպես արդեն նշել ենք, փաստարկման ժամանակ կարևոր է հռետորի կերպարը, այդ կերպարի ձևավորումը խոսակցի մոտ (**je** vous rassure; **je** convaincras; **je** ne céderai sur rien; **j'y** œuvrerai; **j'en** suis pleinement conscient; **je** servirai notre peuple; **je** sais pouvoir compter; **je** serai au travail; **je** crois en la science; et **je** crois très profondément; **je** tenais à dire; **je** nous en sais capable; **j'y** suis déterminé; **je** veux ici redire; **je** remercie la présidente de la Commission; si ce soir **je** m'adresse à vous; **je** sais, croyez-moi; **nous** étions réunis; **nous** ne lâcherons rien; **nous** devons les protéger):

Notre (nos) ստացական դերանվանական ածականի (adjectif possessif) գործածումը ենթադրում է համագործակցային մթնոլորտ (**notre** planète, **notre** coopération, **notre** responsabilité, **notre** organisation, **nos** pays, **nos** soignants, **nos** sociétés, **nos** choix, **nos** engagements):

Նկատի առնելով ելույթների ոճական բաղադրիչը՝ կարելի է նշել, որ նշյալ չորս ելույթների տեքստերում կան մի շարք ոճական հնարներ՝ փոխաբերություն, անձնավորում, հարակրկնություն, աստիճանավորում, որոնք տեքստը դարձնում են առավել համոզիչ: Փոխաբերությունն ընդհանրապես առկա է քաղաքական խոսույթում. Այն զարդարում է խոսքը՝ դարձնելով ավելի տպավորիչ: «Փոխաբերությունը, ... ըստ էության, ընտրության և համեմատության պրոցես է, որի ընթացքում ընտրված երկու բառերը կամ հասկացությունները վերնշանային մակարդակում միաձուլվում են փոխաբերության համատեքստում» /Գասպարյան, Մաթևոսյան, 2018: 74/:

Դիտարկենք փոխաբերության օրինակներ Մակրոնի ելույթներում:

La culture et l'éducation, par lesquelles se construit l'émancipation, la création et l'innovation **seront au cœur de mon action** /Macron, 15 mai 2017/.

Մակրոնը երդմնակալության ելույթում կարևորում է մշակույթի և կրթության դերը՝ նշելով՝ դրանք կլինեն իր գործունեության առանցքում: Նշյալ գաղափարն արտահայտելու համար նախագահը գործածում է au

cœur de (en plein milieu) արտահայտությունը: Նախ դիտարկենք cœur (սիրտ) բառի իմաստներից մի քանիսը:

Organe musculaire creux qui constitue l'élément moteur central de la circulation du sang.

Partie centrale de quelque chose.

Partie essentielle, nœud /Dictionnaire Larousse/.

Ուղիղ իմաստից զատ այն գործածվում է նաև փոխաբերական իմաստով՝ կենտրոնական, հիմնական մաս: Բացի այդ, cœur բառն մտազուգորդվում է envie, ardeur, courage եզրույթների հետ (avoir le cœur à, avoir à cœur, avoir le cœur de): Տվյալ դեպքում վերոնշյալ արտահայտության միջոցով կազմված փոխաբերությունը շեշտում է կրթության ու մշակույթի բնագավառներում առաջընթացի գաղափարը:

...prononcer le nom Arménie, c'est **faire vibrer une corde de sensibilité nationale** /Macron, 11 octobre 2018/.

Հարկ է նշել, որ ֆրանսերենում առկա է faire jouer la corde sensible դարձվածային միավորը, որի նշանակությունը հետևյալն է՝ զգայուն լարին դիպչել (Ֆրանսերեն-հայերեն բառարան, 2010): Հիրավի, համեմատելով երաժշտական գործիքի լարի հետ՝ քաղաքական գործիչը նշում է, թե որքան հույզեր և զգացումներ է առաջացնում Հայաստան անունն արտաբերելը ֆրանսիացիների մոտ: Եվ հենց այս համատեքստում էլ գործածում է une corde de sensibilité nationale արտահայտությունը՝ շեշտելով «ազգային» (national) եզրույթը:

...notre communauté linguistique...est un être vivant qui s'enrichit sans cesse de nouveaux sens, de nouvelles constructions, de nouvelles expressions /Macron, 11 octobre 2018/.

Որպես լեզվական համայնք՝ Ֆրանկոֆոնիան անընդհատ նոր իմաստներով և կառույցներով համալրվող կենդանի օրգանիզմ է: Տվյալ մեկնաբանությամբ Մակրոնն ընդգծում է համայնքի գործունեության մեջ առկա դինամիզմը:

Mais ce que nous devons **bâtir** ensemble à cet égard, c'est bien **un agenda de conquête ou de reconquête** pour la Francophonie /Macron, 11 octobre 2018/.

Bâtir բայի միջոցով կազմված փոխաբերությունն առաջ է քաշում «կառուցելու» գաղափարը՝ կառուցել նվաճումների կամ վերանվաճումների օրակարգ Ֆրանկոֆոնիայի համար: Տվյալ դեպքում Մակրոնի խոսույթում օրակարգը ներկայացվում է որպես յուրօրինակ ճարտարապետություն:

Et l'Arménie, pour la France et toute la Francophonie, c'était aussi une voix, **une voix qui vient de s'éteindre et qui plonge nos pays dans la tristesse** et le deuil /Macron, 11 octobre 2018/.

Ելույթում անդրադառնալով Շառլ Ազնավուրին՝ Մակրոնն ընդգծում է նրա կապվածությունը Հայաստանին: Այս համատեքստում նախագահը նշում է՝ Հայաստանը Ֆրանսիայի և Ֆրանկոֆոնիայի համար ձայն էր, որ մարեց (une voix qui vient de s'éteindre). Ազնավուրը մարմնավորում է Հայաստանը: Տվյալ ասույթի երկրորդ հատվածում ցույց տալու համար, թե որքան ծանր է շանսոնյեի մահը, քաղաքական գործիչը կիրառում է plonger եզրը փոխաբերական իմաստով՝ précipiter quelqu'un, un groupe, dans un état, une situation /Dictionnaire Larousse/:

Cette pandémie doit être, pour notre organisation, **un électrochoc** et le moment d'un réveil salvateur /Macron, 22 septembre 2020/.

Համավարակը համեմատելով էլեկտրաշոկի հետ՝ քաղաքական գործիչը նշում է, որ այն պետք է սթափեցնող դեր կատարի:

La santé, bien public mondial, **c'est un combat** que nous avons mené durant toute l'année qui vient de s'écouler... /Macron, 22 septembre 2020/

Առողջապահությունը համեմատելով պայքարի հետ՝ նախագահը, կարծում ենք, նպատակ ունի բարձրացնել ֆրանսիացիների՝ կորոնավիրուսային հիվանդության դեմ պայքարի ոգին, ինչպես նաև քաղաքացիների զգոնությունը:

...nous pourrons rebâtir **ce chemin d'espoir**, celui qui nous permettra de retrouver progressivement une vie normale... /Macron, 31 mars 2021/

Նախագահը նշում է՝ մոբիլիզացնելով ուժերը՝ կարող են կառուցել հույսի ճանապարհը, որը թույլ կտա աստիճանաբար վերադառնալ բնականոն, սովորական կյանքին:

Անձնավորումը ևս կարևոր տեղ է զբաղեցնում քաղաքական գործչի խոսքում՝ խոսքը դարձնելով ավելի կենդանի:

...qui aiment avec une passion sans limite **la France qui leur a ouvert les bras** /Macron, 11 octobre 2018/.

Ընդգծելով ծագումով հայ արվեստագետների, ձեռնարկատերերի, բանվորների, մարզիկների և մի շարք այլ մասնագետների տաղանդի դերը Ֆրանսիայի զարգացման գործում՝ Մակրոնը նշում է, որ վերջիններս անսահմանորեն սիրում են Ֆրանսիան, որը գրկաբաց ընդունել է նրանց:

...le monde entier sera attentif à la **parole de la France**... /Macron, 15 mai 2017/.

Նշելով իր՝ հանուն երկրի հզորացման գործելու պատրաստակամությունը՝ Մակրոնը կարևորում է աշխարհի ուշադրությունը Ֆրանսիայի խոսքին:

Որպես ոճական հնար՝ հարակրկնությունը ենթադրում է որևէ բառի կամ բառախմբի կրկնություն պարբերության նախադասությունների

սկզբում: Այս հնարի միջոցով բանախոսը շեշտում է գաղափարը կրկնության միջոցով:

Le monde et l'Europe ont aujourd'hui, plus que jamais, besoin de la France. **Ils ont besoin d'une France** forte et sûre de son destin. **Ils ont besoin d'une France** qui porte haut la voix de la liberté et de la solidarité. **Ils ont besoin d'une France** qui sache inventer l'avenir /Macron, 15 mai 2017/.

Նշյալ հատվածում յուրաքանչյուր նախադասության սկզբում ներմուծելով **Ils ont besoin d'une France** բառակապակցությունը՝ Մակրոնը թվարկում է, թե ինչպիսի Ֆրանսիայի կարիք ունեն աշխարհն ու մասնավորապես Եվրոպան:

Rien ne sera concédé à la facilité ni au compromis. **Rien** n'affablira ma détermination. **Rien** ne me fera renoncer à défendre en tout temps et en tout lieu les intérêts supérieurs de la France /Macron, 15 mai 2017/.

Երդմնակալության ելույթում rien դերանվան միջոցով նախագահն ընդգծում է իր վճռականությունը՝ պաշտպանելու երկրի շահերը:

Unie, notre famille l'est, non pas seulement par cette langue, constamment transformée, mais aussi par une certaine vision du monde.

Unie, notre famille l'est enfin par ses idéaux, ses espoirs, ses aspirations les plus profondes /Macron, 11 octobre 2018/.

Վերոնշյալ հատվածի յուրաքանչյուր պարբերության սկզբում Մակրոնը Ֆրանկոֆոնիան համեմատում է ընտանիքի հետ, որը կարելի է դիտարկել որպես փոխաբերություն: Ընդ որում, տվյալ ասույթում շեշտվում է ընտանիքի միասնական լինելու փաստը:

Un an de peine, d'épreuves, où...

Un an d'efforts pour tous. D'angoisses, de sacrifices. De fiertés aussi et d'actes héroïques.

Un an où, ensemble, nous avons résisté et appris. **Un an** où nous avons tenu /Macron, 31 mars 2021/.

Եթե նկատի առնենք համավարակով պայմանավորված սահմանափակումները, նախագահի խոսույթի տվյալ հատվածում առանձնակի ուշադրության է արժանի «մեկ տարի» բառակապակցության կրկնական գործածությունը: Ավելի քան մեկ տարի տևող առողջապահական ճգնաժամը փորձությունների, ջանքի, զոհաբերության, հերոսական սխրանքների, դիմադրության ժամանակահատված է:

Դիտարկենք աստիճանավորման հետևյալ օրինակը:

Nous mobiliser pour nos aînés et les plus fragiles et nous mobiliser pour nos enfants, pour les protéger et leur permettre de continuer à apprendre et leur préparer **le pays, le continent, le monde** auquel ils ont droit /Macron, 31 mars 2021/.

Համավարակի պայմաններում Մակրոնն ընդգծում է ծերերի պաշտպանության և երեխաների կրթության կարևորությունը, նշում, որ անհրաժեշտ է համախմբվել՝ նրանց համար նախապատրաստելու այն երկիրը, մայրցամաքը, աշխարհը, որում ապրելու են: Բարձրացող աստիճանավորումն ընդգծում և ընդլայնում է նախորդող միավորի նշանակությունը:

Այսպիսով, նկատի առնելով վերոնշյալ լեզվանյութի վերլուծությունը՝ կարելի է եզրակացնել, որ քաղաքական գործչի խոսույթը բավական բազմաբովանդակ և բազմաշերտ երևույթ է: Մասնավորապես, նախագահը, ընդգծելով **bâtir, construire, réinventer, reconquérir** եզրույթները, նորովի է մեկնաբանում երևույթները: Մակրոնի ելույթներում գործածված բառակազմի, փաստարկման միջոցների և ոճական հնարների ուսումնասիրությունն ապացուցում է, որ, խոսույթի վերոնշյալ առանձնահատկություններն արտահայտչականություն են հաղորդում խոսքին և համոզմունք ներշնչում լսարանին:

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

1. Աղայան Է. Արդի հայերենի բացատրական բառարան, Երևան, «Հայաստան» հրատարակչություն, 1976:
2. Բարլեզիզյան Ա. Դարձվածքների և արտահայտությունների ֆրանսերեն-հայերեն բառարան, Երևան, ՀՀ ԳԱ «Գիտություն» հրատարակչություն, 2018:
3. Գասպարյան Ս. Ք., Մաթևոսյան Ա. Ի. Տեքստ, փոխաբերականություն, մեկնաբանություն, Երևան, ԵՊՀ հրատ., 2018:
4. Ֆրանսերեն-հայերեն բառարան, կազմողներ՝ Ա. Մուրադյան, Ս. Խաչատրյան, Երևան, Փրինթինֆո, 2010:
5. Amossy R. L'Argumentation dans le Discours. Paris: Armand Colin, 2000.
6. Amossy R. L'ethos au carrefour des disciplines: rhétorique, pragmatique, sociologie des champs. Images de soi dans le discours: la construction de l'ethos. Paris-Lausanne: Delachaux & Niestlé, 1999.
7. Amossy R. La présentation de soi, Ethos et identité verbale. Paris: Presses Universitaires de France, 2010.
8. Aristote Rhétorique. Paris: Le Livre de Poche, 1991.
9. Brown G., Yule G. Discourse Analysis. Cambridge: Cambridge University Press, 1983.

10. Ducrot O. Dire et ne pas dire. Principes de sémantique linguistique. Ed. Hermann, 1997.
11. Ducrot O. Le dire et le dit. Paris: Éditions de Minuit, 1984.
12. Kerbrat-Orecchioni C. La Conversation. Paris: Mémo, 1996.
13. Le Bart Ch. Le discours politique. Paris: PUF, 1998.
14. Maingueneau D. Analyser les textes de communication. Paris: Dunod, 1998.
15. Perelman Ch. L'empire rhétorique: rhétorique et argumentation. Paris: Vrin, 1977.
16. Perelman Ch., Olbrechts-Tyteca L. Traité de l'argumentation. Bruxelles: Éditions de l'Université de Bruxelles, 2008
17. URL:<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2017/05/15/discours-d-investiture-du-president-de-la-republique> (Retrieved August 5, 2021)
18. URL:<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2018/10/12/discours-au-sommet-de-la-francophonie-a-erevan> (Retrieved August 5, 2021)
19. URL:<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2020/09/22/declaration-du-president-emmanuel-macron-pour-la-75e-session-de-lassemblee-generale-des-nations-unies> (Retrieved August 5, 2021)
20. URL:<https://www.elysee.fr/emmanuel-macron/2021/03/31/adresse-aux-francais-31-mars-2021> (Retrieved August 5, 2021)
21. URL:<https://www.larousse.fr/dictionnaires/francais/main/48688#157026> (Retrieved August 5, 2021)

Н. ШАЛУНЦ – Об особенностях политического дискурса Эммануэля Макрона. – В данной статье рассматриваются политические выступления президента Франции Эммануэля Макрона. Цель статьи – выявить основные характеристики дискурса политического деятеля. Исследование проводится на основании четырёх выступлений президента с учётом аргументативного потенциала, лексики и стилистической составляющей.

Исследование показывает, что аргументация имеет особое значение в контексте такого рода дискурса. В работе подчеркивается роль аргументации в убеждении аудитории. Выделяется важность используемых в выступлениях терминов при выдвижении целого ряда идей. Что касается стилистической составляющей выступлений, то одной из особенностей дискурса политического деятеля является применение таких приёмов речи, благодаря которым она становится более выразительной и живой.

Ключевые слова: политический дискурс, Эммануэль Макрон, аргументация, имплицитность, лексика, фигура речи

N. SHALUNTS – *On Peculiarities of Emmanuel Macron’s Political Discourse.* –

The paper examines the French President Emmanuel Macron’s political speeches. The aim of the research is to reveal the main characteristics of the politician’s discourse. The study is carried out with reference to four speeches by the President considering the argumentative potential, the vocabulary and the stylistic component. It becomes clear from the analysis that argumentation is of special importance in the context of this kind of discourse: the role of argumentation in auditory persuasion is underlined. The terms used to highlight a number of ideas are important. As for the stylistic component of the speeches, one of the characteristic features of the politician’s discourse is the application of stylistic devices, thanks to which the speech becomes more impressive and lively.

Key words: political discourse, Emmanuel Macron, argumentation, implicit, vocabulary, stylistic device

Ներկայացվել է՝ 27.10.2021

Երաշխավորվել է ԵՊՀ անգլիական բանասիրության ամբիոնի կողմից

Ընդունվել է տպագրության՝ 19.11.2021